BÉCSI POSTA

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESÍTŐJE
Új sorozat, XVII. évfolyam, 6. (131.) szám **Bécs, 2022. szeptember**

Tisztelt barátai a Bornemisza Péter Társaságnak!
Kedves olvasói a Bécsi Postának!

Eljött az ősz és vele együtt a Bornemisza Péter Társaság újabb előadás-évada is megkezdődik. Több évtizedes hagyományunknak megfelelően, továbbra is igyekszünk hónapról hónapra a megszokott időben, minden hónap első vasárnapján, érdekfeszítő és tartalmas előadásokkal nagyérdemű közönségünk kulturális igényeit kielégíteni.

Az idén egy újdonsággal is jelentkezünk: a ***Bornemisza Hímzőkör*** megalapításával, mely a hímzések iránt érdeklődő asszonyok - és nemcsak! - önszerveződő kézimunkakörét jelenti. Nem formális kurzus ez, hanem egy havonta egyszer megrendezésre kerülő, csevegve-munkálkodó délutáni program, mely egy kivétellel (január) a szokásos vasárnapi előadásunkat megelőző szombati nap délutánján, 16 és 20 óra között kerül megrendezésre. Bárki csatlakozhat, hozhatja és folytathatja a saját, már megkezdett hímzését vagy, amennyiben teljesen kezdő, társai szívesen segítenek az első lépések megtételében. A szükséges anyagokról mindenki maga gondoskodik. A *Bornemisza Hímzőkör* az őszi-téli hónapokban kerül megrendezésre, összesen hat alkalommal, október és március között. (Pontos dátumok: 2022.10.01 / 2022.11.05 / 2022.12.03. / 2023.01.07. / 2023.02.04. / 2023.03.04.) Jelentkezni a bornemiszapetertarsasag@gmail.com címen lehet.

Szeretettel várjuk Önöket!
A BPT elnöksége

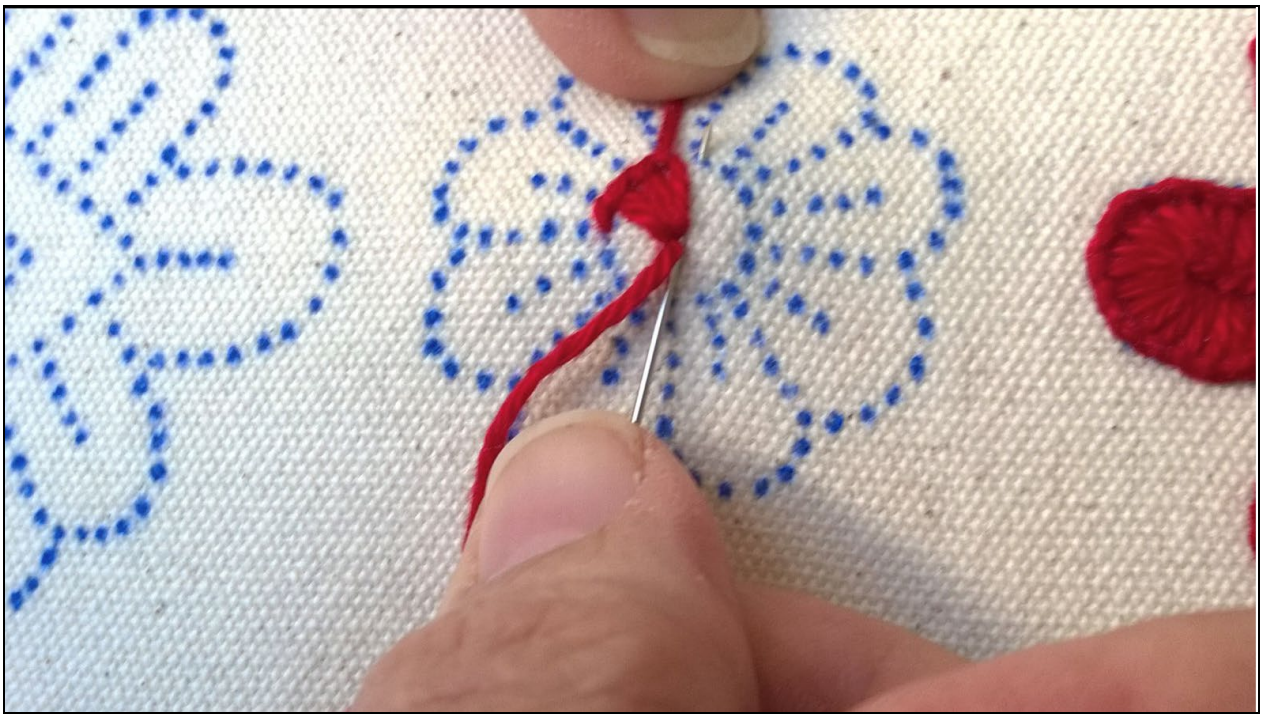

Október hónapban Páll Csilla előadása, "Egy evangélikus szárnyasoltár a Kunsthistorisches Muzeumban", szerepelt a BPT 2022-es előadási tervében, azonban az előadót hivatása váratlanul külföldre szólította. *Másréti Kató Zoltán: Öt könyv – öt lépés, avagy hogyan tanultam meg járni Bécsben?* című előadását tartjuk meg helyette.

Előszó az előszókhoz

Nagyérdemű olvasó! Emlékszem, néhány éve a BPT Capistrangasse-i előadótermében elnökünk, dr. Bartók Miklós Tóth Krisztina költőnőt faggatta az alkotás mikéntjeiről és hogyanjairól. Hogyan alkot egy költő, egy író? Miért adja magát az írásra egyáltalán? Az *Öt könyv – öt lépés, avagy hogyan tanultam meg járni Bécsben* című előadásommal most rám került a sor ezen izgató és nehéz alkotáspszichológiai kérdések megválaszolására. Magamtól kérdezem: hogyan történhetett meg, hogy három év alatt öt könyvem született? Igen, valóban, ezek a könyvek születtek, mint a gyermekek, nem véletlenül emlegetik ilyenkor a szerző „termékenységét". Meddig lehet ezt az állapotot fenntartani és milyen mozgatóerők hatnak a szerzőre ilyenkor? De nem vágok a dolgok elejébe. Kérem, jöjjenek el, hallgassák meg az előadást, vegyék a könyveket kezükbe. Az alábbiakban az öt könyv előaszavaiból következnek részletek, nem föltétlenül kronológiai sorrendben. Másréti Kató Zoltán

Ötödik könyv -

Előszó - Sétálni tudni kell

Fiatalkoromban arra voltam büszke, hogy egy szusszanással felszaladtam egyik-másik hegycsúcsra szülőföldemen, a történelmi Háromszéken. Később, mikor Kolozsváron botanikus tanársegéd voltam, diákjaim örültek, hogy Arisztotelész peripatetikus tanítási módszerének szenvedélyes híveként, buzgón jártuk az erdőt-mezőt, és a tanterem helyett gyakran a csodaszép házsongárdi temető volt botanizálásaink egyik kedvenc helyszíne, ahol vadvirágokat azonosítottunk, majd elhunyt nagyjaink sírjára helyeztük őket kegyelettel. Most, hogy egyre lassuló léptekkel kapaszkodom immár több, mint fél évszázados életem grádicsán, elégtétellel tapasztalom, hogy Bécsben megtanultam sétálni. Mert sétálni tudni kell!

Ha az ember sétál, nem elég nyitott szemmel-füllel járni a világot. Ezért nem tudnak sétálni a fiatalok – igaz, nem is ez a dolguk, vágtassák csak szilajon végig csikóéveik sorát! Mi, korosabbak-megállapodottabbak, már tudjuk, hogy egy kiadós séta sokszor inkább az emlékeinkről szól, esetleg a könyvek lapjain kezdődik és egy kávéházban, illatozó kávéval a kézben, vagy egy park napsütötte padján hátradőlve, csendes szemlélődéssel végződik. A séta nem egyszerű helyváltoztatás és nem sportteljesítmény, még akkor sem, ha esetleg éppen tizenöt kilométeren át tart. Hosszát nem méterben, nem is percben, hanem az újonnan felfedezett dolgokra való rácsodálkozó pillantásokban vagy a régiekre emlékező nosztalgiasóhajokban mérik.

E könyvben sétára hívom az olvasót. Úgy érzem, másfél évtizedes bécsi életem elég újdonságot és számtalan megosztani való emléket biztosít ahhoz, hogy író és olvasó kellemesen elbeszélgessen egymással, közben keresztül-kasul bejárja a várost. A könyv anyagának gerincét, sétáink főútvonalát, a Brassói Lapokban az utóbbi évben megjelent Melange-sorozat írásai teszik ki. Ehhez csatlakoznak, ezt egészítik ki és kerekítik fel betétként és hangulati elemként, a Bécsről vagy a Bécsben szerzett élményekről szóló egyéb írásaim. A Melange-sorozat a Brassói Lapok oldalain folytatódik… (Másréti Kató Zoltán: Melange – Kultúrtörténeti séták Bécsben, Brassói Lapok kiadása, Brassó, 2022)

George Gheorghe Melange kötetbeli illusztrációja: Az Otto Wagner Pavillon a Karlsplatzon

M E G H Í V Ó

A Bornemisza Péter Társaság júniusi rendezvényére

Előadónk:

Másréti Kató Zoltán

Öt könyv - öt lépés, avagy, hogyan tanultam meg járni Bécsben?

2022. október 2-án, vasárnap, d.u. 17:30 órakor
A rendezvény helyszíne: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

Életrajz

. Másréti Kató Zoltán (1969). A történelmi Háromszék fürdővárosában, Kovásznán született, Erdélyben. Iskoláit Kézdivásárhelyen fejezte be. Az „átkos" legutolsó éveiben állatorvosis egyetemista Temesváron, majd Kolozsváron a Babeș–Bolyai Tudományegyetem Biológia-Geológia karán szerez biológus diplomát (1992-1997). A következő években (1997-2000) botanikus tanársegéd a Babeș-Bolyain, aztán a sepsiszentgyörgyi székhelyű Székely Nemzeti Múzeum igazgatója 2000 – 2006 között. Féléves horvátországi és olaszországi tartózkodás után, Bécsben telepszik le, 2007-ben. A családi hagyományokat követve, előbb a híres Friedrich Otto Schmidt bútormanufakturában, műbútorasztalosként dolgozik (2007-2009), majd saját bútorrestaurátor műhelyt nyit Bécsben (2010 – 2019). 2019-től a Bécsi Érsekség alkalmazottja. A Bécsi Napló szerkesztőségének, illetve a Bornemisza Péter Társaság elnökségének a tagja. Ír, fest, fényképez. Mindenekelőtt ír. Írásai a Bécsi Naplóban, a Magyar Naplóban, a Magyar Múzeumokban, a Székely Hírmondóban, az Irodalmi Jelenben, a Romániai Magyar Szó maszol.ro portálján, a Székelyföld folyóiratban, a Brassói Lapokban, illetve antológiákban jelentek meg. Kötetei: *Óraátállítás*, Romanika kiadó, Budapest, 2020. *Ismeri Ön Freudot?* Brassói lapok kiadása, Brassó, 2020. *A sötétség közepe*. Brassói lapok kiadása, Brassó, 2021. *Gondolatfúgák*. Brassói lapok kiadása, Brassó, 2022. *Melange – kultúrtörténeti séták, Bécsben*. Brassói lapok kiadása, Brassó, 2022.

Első könyv – szűzlépés

Elő a szavakkal - Permutációk

Nem tudom, jól mondom? Ez a szó ugrik most be nekem: permutációk! Matematikából mindig tehetségtelen voltam. Mégis, ahogy most itt teszem-veszem a lapokat – életem lapjait!- ez a szó ködlik fel előttem.

Nem könnyű egy könyv lapjait kötetté összerakni – még nehezebb az éveket érthető és követhető emberi életté összerendezni. Mit, mikor és miért? A legtöbbször megfoghatatlan, el sem magyarázható. De beszélni kell róla. Fontos!

Így jár, aki saját művének szerkesztője. Így jár, aki saját életének jó - rossz, de független koreográfusa. Ez a szabadság ára! Amíg és amit megél az ember, akkor csak egy az út. Amikor ír, amikor alkot: számolja a napokat és a csillagokat. Éjjel a bárányokat, olykor, ha nem tud aludni, mert nehéz dönteni. Mert dönteni kell.

Az évek elteltek, a lapok beteltek. Nyersanyag! Lehet elemezni, keresni a tanulságot. Az időrendi sorrend ugyanolyan csalóka egy kötetben, mint életünk folyásában. Gyenge kapaszkodó. Nem lehet kétszer ugyanabba a folyóba lépni, igaz, de ugyanazt a hibát többször is el lehet követni. Nem csak egymás után, de akár egyidejűleg is! Ezért értelmetlen hibákról és erényekről értekezni, moralizálni. Örülni kell jónak-rossznak, élvezni minden szívdobbanást és másokra meg magunkra vigyázni, amennyire lehet.

Teszem – veszem, forgatom, keverem a teleírt lapokat. Helyüket keresem, néha eltanácstalanodva, majd meg-megbátorodva. Kész a kötet. Bizalommal kezükbe adom. Olvassák jó kedéllyel! (Óraátállítás, Romanika kiadó, Budapest, 2020).

Jobbra: George Gheorghe illusztrációja az Óraátállításból. Wohnkabine, 2020

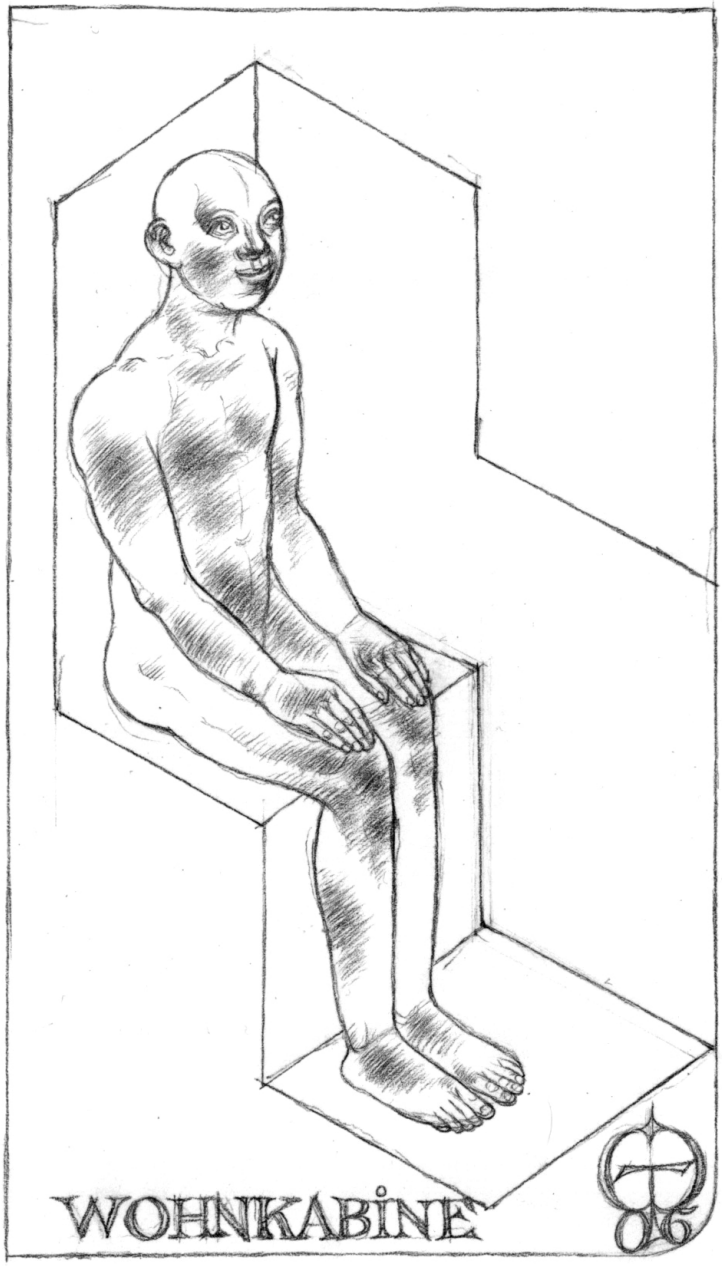

Második könyv – aki elsőt lépett...

Elő(re) szó(lok) – Tárcák a tálcán.

Úgy jártam, mint a kancsi mészáros: ide néztem, oda csaptam a bárddal! Szerencsém volt! Ahelyett, hogy ujjaim veszítettem volna, többeknek biztatására, a bárd helyett a tollat ragadtam meg szorosabban. Az írás gyönyöre mellett, melyet már átéltem, megismertem a tárcaírás örömeit. Pár évvel ezelőtt elküldtem néhány elbeszélésem dr. Borcsa János neves irodalmárnak – rámfigyelését ezúttal is hálásan köszönöm! – aki azokat mással is megbeszélve, baráti–barátságos ajánlást tett nekem: írjak tárcákat, a jelek szerint vénám van hozzá. Novellaírói ambíciómban először meghökkentem, aztán elővett a kíváncsiság. Papírra vetettem első tudatosan tárcának szánt írásomat, a Bécsi tetveket, melyet a Székely Hírmondó hozott, 2018–ban. Aztán zsinórban további tárcák következtek. Verset lehet az asztalfióknak írni, tárcát viszont nem. A költő legtöbbször önmagának, barátainak vagy kedvesének szaval, a tárcaíró azonban publikum nélkül nem létezhet! A tárcaírás, az otthon magányában is, társas tevékenység: olyan, mint egy tisztességes kártyaparti vagy a társasági tánc. Írásaim értő játszótársak, olvasóközönség után sóvárogtak. Kivágyakoztak a táncparkett közepére… (Ismeri Ön Freudot? Brassói Lapok kiadása, Brassó, 2020.)

Harmadik könyv - továbblépés

Tábortűz a sötétség közepén

A tavaly megjelent *Ismeri Ön Freudot?* címet viselő első kötet után, most a Brassói Lapokkal való megbízható és tartós szellemi kapcsolatunk újabb eredményét adom az olvasó kezébe. A cím pesszimistának, sőt félelmetesnek tűnik, szándékom szerint mégsem sugall reménytelen helyzetet. Csodálkozástól tágranyílt szemmel megtett ténymegállapítás csupán, mely arra szolit fel: vegyük le a rózsaszín szemüveget! A nagy teljesítményű, modern reflektorok lelkes rajongóit arra figyelmezteti, hogy az igazi világosságot nem luxban mérik. A Fiat lux! nem azt jelenti, hogy kapcsold fel a villanyt...

Technika ide, tudomány oda – bajban vagyunk. Nem a koronavírus és nem a klímaváltozás, nem a nagypolitika kibicsaklásai, még csak nem is az újra elvaduló kapitalizmus vagy a mindent felhabzsoló fogyasztói társadalmak az ember legnagyobb ellenségei. Ezek csak következmények. Az ember legnagyobb ellensége a változni nem tudó, nem akaró ember. Változtatni azt persze akar, hiszen mindent meg akarunk változtatni magunk körül: a környezetünket, embertársainkat, civilizációnk tárgyi berendezkedését. Egyetlen dologban viszont egyek vagyunk mindannyian a Földön: megváltozni nem akarunk. Egyek vagyunk gyengeségünk tagadásában is és tudatlanságunk szánalmas kimagyarázásában. A világban soha nincs sötétség – az emberekben van!

Tüzet kell gyújtanunk! Fel kell szítanunk az önvizsgálat, az önismeret lángjait. Ebben a könyvben minden tárca és tárcanovella ezeket a lángokat hivatott táplálni, rávillantani a sötét zugokra - önmagunkban és társadalmainkban – és ráijeszteni a sötétség közepén megbúvó ismeretlen szörnyekre.

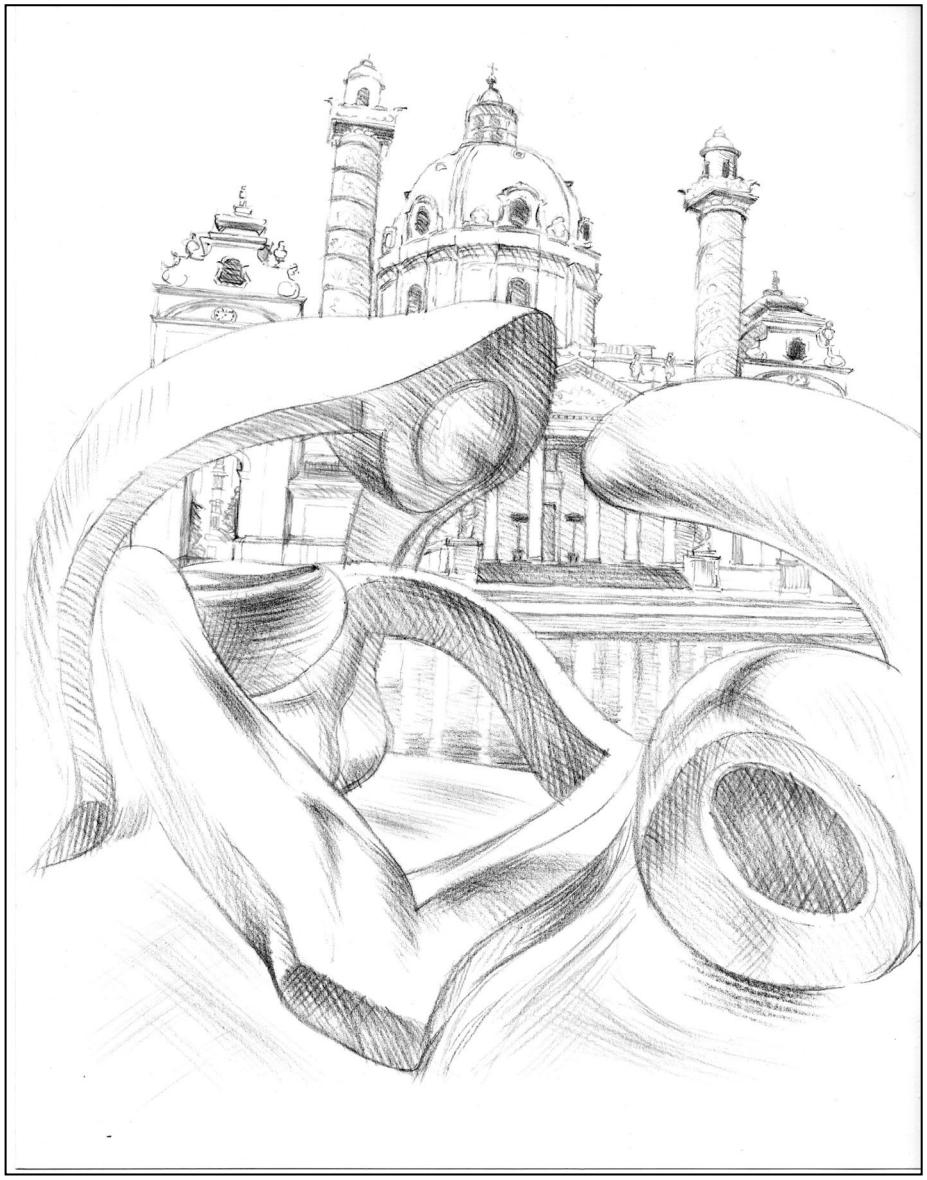

Hiszek benne, tudunk mi még szikrát csiholni, tüzet lobbantani! Ha ropog a tűz, fénye-melege mellett, közelebb húzódunk egymáshoz, mi, emberek. Ilyenkor biztonságban érezzük magunkat a vadonban. Ilyenkor többek, jobbak vagyunk, mint puszta önmagunk: nem csak a lángok játékát éljük meg a falakon, de magunkba és egymásba látunk. Sóvárogva sóhajtjuk: - Legyen világosság!

Bécs, a.D. 2021, Húsvét vasárnapján

George Gheorghe: A Karlskirche Moore szobrán keresztül. Illusztráció a Melange kötetből

Negyedik könyv – lépni kell

Gondolatfúgák

A borsó falrahányásának átka és öröme

Világunkról bármit elmondhatunk csak azt nem, hogy unalmas lenne. Fejünket kapkodjuk a hamar mindennapivá váló rendkívüli eseményeket követve, és a világjárvány mindent felülíró, szűnni nem akaró hatására szorongva érezzük, amint ritkul a levegő körülöttünk. Vagy éppen ellenkezőleg: besűrűsödik. Mindent megkérdőjelezünk, de semmilyen választ nem fogadunk el megnyugtatónak. A végtelen lehetőségek századában túl sokat akarunk, mégis túl keveset teszünk. Okosan hisszük ma is, hogy minden mindennel összefügg, de nem értjük: miért áll minden a feje tetején?

Kortárs pánikrohamunkban, ha csak egy pillanatra megnyugodnánk, láthatnánk: nincs káosz. Hiába várjuk, nem jön a világvége, hogy felmentsen minket nehezen megoldható feladataink alól. A világ, az emberek se nem jobbak, se nem rosszabbak, mint más korokban. Csak másak. Változnak. Igényeik ugyanazok, csak eszközeik és módszereik különböznek, melyek a történelem, az emberi fejlődés különböző korszakaiban másként fejezik ki ugyanazt: a teremtés koronájának örök rettegését attól, hogy a teremtett világ közepén magára marad. Teremtőt, társat kell találnunk magunknak és beismernünk, hogy mennyire törékenyek vagyunk. Másból nem meríthetünk erőt.

Mit tehetett felismeréseivel minden koron a szemlélődő és vizsgálódó tekintetének távlatokat kereső töprengő-író ember? És manapság? Szavait úgy hányja a kortárs elvakultság és hiperaktív közömbösség magas falára, ahogyan a jó szándékú, mindenkori tanító a borsót hányja ama elutasító falra. Szavai könyörtelenül visszahullanak, a saját fejére. Ceterum censeo Carthaginem esse delendam… Pedig nincs más út, ti, globalizált, dicső és öntelt rómaiak! Hogy megmaradhassatok, Karthágót el kell mihamarabb pusztítanotok - önmagatokban…

Szívből köszönöm Ambrus Attilának, a Brassói Lapok főszerkesztőjének, hogy - most már elmondhatom - évek óta, töretlenül támogatja felvállalt közös ügyünket, és osztozik közös hitünkben, miszerint e könyvekkel mégsem hányjuk a borsót a falra hiába! Köszönöm Léphaft Pál képzőművésznek is, hogy könyvem címlapjára ismét olyan rajzot készített, mely arra biztatja-hívja az érdeklődőket, hogy nyissák ki és olvassák a könyvet.

Bécs, 2022. február. 14-én

VENDÉGOLDALAK – írásaim a Bécsi Naplóból (2019 - 2021)

Gondolatok - Bécs és Brassó között

Mikor Erdélyből Bécsbe telepedtem, cseberből vederbe – kisebbségből a diaszpórába estem. Évek óta rendszeresen írok a Brassói Lapoknak és a Bécsi Naplónak. Erdély és Bécs, Bécs és Erdély. Egy újságíró barátom megkérdezte, nem túlságosan nagy ez a terpesz? Hogy lehet kibírni? Nagyon egyszerűen, egyáltalán nem fárasztó, hiszen mindkét helyet, mindkét magyar közösséget az enyémnek is érzem. [...]

Kedves városom Bécs, de a Bécsi Napló az otthonom benne! A szerkesztőség, élén a főszerkesztővel, nem egyszerűen egy újság szerkesztősége, hanem összeforrott baráti, családi kör. Jó ide kötődni, ide tartozni. Öröm velük együtt dolgozni, tőlük tanulni. Számtalan éjszakába nyúló tartalmas beszélgetés-borozgatás felejthetetlen emlékét őrzöm. [...]

Erdély és Bécs, Bécs és Erdély. A közeledés, az egymás iránti nyitottság és odafigyelés jegyében fogamzott meg bennem a gondolat, hogy az immáron már a harmadik, a Brassói Lapokban megjelent tárcáimat összefoglaló kötetben legyen ott egy zárófejezet, mely az ugyanebben az időszakban a Bécsi Naplóban megjelent írásaimba ad betekintést. Javaslatommal Ambrus Attilához, a Brassói Lapok, illetve Deák Ernőhöz, a Bécsi Napló főszerkesztőjéhez fordultam, akik áldásukat adták a vállalkozásra. Kérem, fogadják érdeklődéssel az alábbi, Bécsi Naplóbeli, cikkválogatást.

Bécs, 2021., Advent negyedik vasárnapján
Másréti Kató Zoltán

Gyermekek oldala - Gyermekek oldala - Gyermekek oldala.

Nemes Nagy Ágnes: Hull a bodza

A mi utcánkban kicsi utca,
van benne egy hosszú bodza.
Ősz felé már hull a bodza,
kis bogyóját dobja, dobja.

Kis bogyóját dobja, dobja,
lila lesz az utca-hossza,
kiabál is Bandi bácsi,
az autóját szappanozza.

Nem gondolok semmi rosszra,
de örülök, drága bodza:
tarthatom a gumitömlőt,
míg az autót szappanozza.

Őszi fényes napsütésben,
víztől fényes járdaszélen
szappanozza és lemossa -
hull a bodza,
hull a bodza.

Csanády Imre: Alma

Érik az alma,
hajlik a gallya,
fűre hajlik, mint egy sátor,
sok édes almától.
Szedjük,
kapjuk,
habosra harapjuk, -
a többivel mi legyen?
holnapra
hagyjuk.

Weöres Sándor: Galagonya

Őszi éjjel
izzik a galagonya,
izzik a galagonya
ruhája.
Zúg a tüske
szél szalad ide-oda,
reszket a galagonya
magába.
Hogyha a hold rá
fátylat ereszt:
lánnyá válik,
sírni kezd.
Őszi éjjel
izzik a galagonya,
izzik a galagonya
ruhája.

Figyelő Figyelő Figyelő Figyelő

ELŐZETES

A **Bornemisza Péter Társaság** következő rendezvényének meghívottja **Reha György (Bécs)**: *„A kortárs képzőművészet helyzete Magyarországon”.*
Időpont: 2022. november 6.-án, d.u. 17:30-kor. **Helyszín:** Bécs 6. Capistrangasse 2/15.

Rendezvényeink,
az e pillanatban érvényes járványügyi szabályozások értelmében, minden korlátozás nélkül látogathatók.

KIÁLLÍTÁS

Október 19.-ig tekinthető meg Budapesten, a **Szépművészeti Múzeumban** a “Henri Matisse – A gondolatok színe” című kiállítás. A párizsi Centre Pompidou – Musée national d’art moderne remekműveire épülő kiállítás Matisse első tárlata Magyarországon. A több mint 100 művet felvonultató kiállítás végigvezet a művész életművének minden meghatározó szakaszán a fauve periódustól egészen a késői gouache papírkivágatokig.

FILMEK

Az *Osztrák Filmmúzeum* / **Österreichisches Filmmuseum** (1010 Wien, Augustinerstraße 1) **2022. szeptember 8. és október 19.** között retrospektívet szentel ***Mészáros Mártának***, a magyar filmtörténet kétségkívül legjelentősebb rendezőnőjének. A bemutatott művek Napló-trilógián kívül a rendezőnő filmes pályafutásának korai szakaszából, az 1960-as évek végéről és a 70-es évekből származnak. Rendkívüli nőalakok jellemzik filmjeit. Mintegy 12 alkotást mutatnak be magyar nyelven, angol felirattal.
A pontos **program** itt érhető el: *https://bit.ly/3QPGjZp*

A Pannonia Entertainment művészeti ismeretterjesztő filmeket felvonultató sorozata, ***A művészet templomai*** legjobb darabjait láthatjuk október elejétől majdnem karácsonyig **a Várkert Moziban (***Várkert Bazár, 1013 Budapest, I. kerület, Ybl Miklós tér 4.)* A vetítések keddenként és szombatonként zajlanak a Várkert Bazár Testőrpalotájának vetítőtermében. Például a sorozat legújabb része átfogó képet nyújt a világ egyik legnagyobb és legismertebb múzeuma, az Ermitázs lenyűgöző épületegyütteséről, páratlanul gazdag gyűjteményéről, és a múzeumnak otthont adó Szentpétervár nevezetességeiről, felidézve a város és a múzeum három évszázadon átívelő történetét (október 11. 18 óra). A részletes program elérhetősége:
https://www.facebook.com/AMuveszetTemplomai

Lapunk letölthető a BPT honlapjáról: www.bornemisza.at/

Absender: P.b.b Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

“Wiener Post“
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15. Redaktion: Mag. Zoltán Kató
E-Mail: bornemisza@gmx.at Bankverbindung der Gesellschaft: Unicredit-Bank Austria, 1020 Wien, Rotschildplatz 1
BLZ: 11000. Konto Nr. 00207578600, IBAN: AT581100000207578600; SWIFT (BIC): BKAUATWW